

La 40a Trobada a Ciutat de Palma

06/10/2009

Hom diria que escaient-se la 40 trobada els nostres amfitrions de l'illa de Mallorca jugaven amb avantatge, essent com és aquell arxipèlag fortament afeccionat a ressons tel·lúrics, i ja se sap que el quaranta connota nombrosos encerts propicis no endebades al Congrés de Vic el filòsof Raimon Panikkar afirmava que el quaranta és el nombre de la plenitud.

Qualsevol apreciació però, com un tracte de favor de déus propicis en forma del càlid solet tardoral que ha acompanyat les jornades, és curta vist l'entusiasme i sobretot eficiència de la

vintena llarga de col·laboradors de l'equip organitzador, que disposaven d'un programa ben ideat i millor realitzat.

Arribat al capvespre del divendres rebérem les credencials i l'allotjament a l'Hotel Barceló Can Vinyes, a la platja de la veïna Calvià. Sense temps per admirar la cala des de les terrasses de les habitacions, ens apressàrem a sopar i encetar els rics intercanvis afectius i d'experiències que en són raó des d'aquell remot 12 d'octubre de 1969 a Vic, bressol de l'activitat que de nou ens ha aplegat.

L'acte que dona el tret de sortida a la 40ena Trobada fou la recepció que la Il·lma. Sra. Cristina Cerdó Capellà, 1a tinent de batlles i presidenta de l'Institut Mpal. de Foment, oferí al Saló de Plens de l'Ajuntament als presidents de les entitats participants. Cordial, tothora mostrà interès i els animà a seguir en el seu deler, que compartia.

El matí del dissabte s'encetà amb la visita al betlem napolità de la Fundació March, un superb conjunt de figures del segle XVIII que cal situar al mateix nivell que les del naixement Cuccinello de San Martino. Ocupa dues sales del palau, la primera mostra figures exemptes i la segona una instal·lació, que si bé té voluntat d'apropar-nos al pintoresquisme napolità hom hi reconeix a més de subtils referències a espais palmesans l'encert de situar la Sagrada Família a dins d'una cova, seguint l'usança illenca, en lloc d'una arquitectura en ruïnes amb columnata clàssica com seria en principi propi.

Passàrem a les Caputxines, tingudes com les fundadores de la tradició pessebrística local des de la segona meitat del segle XVII. Presideix l'exposició un gran betlem que mereix, ha merescut, un treball monogràfic. Al marge del que dóna nom i fama al convent escau esmerçar atenció a la mostra de figures que hi ha al centre de l'antiga sala de labor, totes retirades del gran betlem per impossibilitat física de compartir una sala per bé que molt gran, limitada, i als betlems d'aparador que completen l'exposició. Trets comuns illencs se'ns fan presents amb rotunditat, l'ús de petxines, el naixement sempre en una cova o les neules de paper són formes peculiars que n'estableixen l'encant. Les monges s'hi dedicaven, hom els hi portava les figures i elles creaven l'espai. Més encara, hi havia el càrrec de betlemera, que tenia cura de l'esmentada mostra.

La joia dels pessebres mallorquins, tant per la seva antiguitat, valor intrínsec i caràcter catalitzador en la propagació d'aquesta devoció popular mallorquina, és el betlem de Jesús o de la Sang, provinent del convent franciscà de Nostra Senyora dels Àngels, instal·lat ara en la primera capella a mà esquerra de l'església de Hospital Provincial. Datat cap al 1480, té un fort parentiu amb els pessebres italians de les darreries del segle XV. I si bé ja ha estat objecte d'alguns estudis, és evident que cal encara demana un treball amb profunditat de tota la simbologia que només s'insinua, però que mirant-lo una estona et domina. Mereix, com a mínim, una tesi, per accedir al misteri del Misteri.

L'olotí Pere Costa i Canal, resident a l'illa des de fa cinquanta anys, exerceix el seu mestratge artístic fixant una simbiosi entre l'enyorada Garrotxa i l'estimada Balear. Amb enginy més que sobrat i arrauxada imaginació, munta els seus pessebres al cor de la ciutat, dins els cèntrics magatzems C&A, valuós mecenatge digne d'admiració. Allí hi trobarem la masia nadiua, les coves del Drac (coves, ai las, al capdavant) i tants altres paisatges que són síntesi de llocs estimats per ell i per la gernació que cada any els admiren.

El dinar fou en un celler típic al cor del casc antic, on vàrem conèixer diferents plats de la cuina local, cosa que provocà desaparitat de criteris a l'entorn de les preferències, arribant tot seguit la joiosa unanimitat amb els licors d'herbes. Tot va bé si acaba bé.

Al Centre Cultural de la Misericòrdia admiràrem la feina feta pels artistes de l'Associació Francesc Rosselló: Jaume Albertí, Margalida Bover (que també és l'autora del retallable "Betlem mallorquí" que ens obsequiaren), Bernat Coll, Pere Costa, Nadal Ferriol, Maria Rosa Forteza, Victòria Heredero, Joan Jiménez, Guillem Lascola, Aïna M. López, Margalida Nicolau, Fernando Ramón, Andreu Rosselló, Catalina Rullan i José Antonio Terriente. Un qualificatiu comú de la mostra seria el de sorprenent per les respostes singulars i imaginatives i l'alt grau de competència comú a tots els expositors. És difícil voler descriure els encerts creatius i el saber fer d'algun, doncs només veient-ho és possible fer-ne cabal. La visita doncs, per aquells que no ho han fet, és obligada si hom vol conèixer de primera mà encerts i solucions inèdites que suposen un feliç pas endavant en el

progrés del pessebrisme. En el mateix recinte s'havia disposat un mercadet de Nadal, amb publicacions i figures mallorquines i un tast de productes típics.

Fra Gabriel Llopart desitjava presidir la missa a la Seu, però poques hores abans va haver d'ingressar d'urgència en una clínica local per una sobtada malaltia. Esperem que es recuperi aviat. El seu treball "El Belén mallorquí" és un text de referència, com tots els seus estudis. Acabada l'eucaristia gaudírem de la declamació del sermó de la calenda a càrrec d'un nen soci de l'entitat palmesana. El sermó és una enumeració de les dades principals de la humanitat que un rapsode diu a l'hora prima de la vigília de Nadal. Tot seguit arribà el cant de la sibil·la, on s'anuncien fets profètics a l'entorn de l'adveniment de Jesús, segons tradició de la sibil·la Eritrea. Una noia jove amb veu ben modulada i un registre escenogràfic convincent ens menà aquells moments d'evocació i plenitud. L'orgue de la catedral acompanyà tothora la cerimònia.

Abans d'abandonar l'església varem poder admirar a la capella del Santíssim l'obra que l'artista Barceló va realitzar expressament per la catedral de Palma.

Acabat el sopar va tenir lloc l'intercanvi de presents. Un quadre amb una elaborada neula de paper és l'obsequi que s'ofereix a les entitats, d'un gust exquisit. A Mallorca encara és costum guarnir les esglésies amb neules fetes artesanament, retallades a mà. A Catalunya i València aquesta tradició s'ha perdut definitivament. No només això, a les illes gràcies a un grup entusiasta d'aficionats, cada vegada són més els que en fan, començant pels més petits. Una altra tasca admirable dels pessebristes balears.

El matí del diumenge comença per un passeig pel casc antic de la ciutat on guies professionals amb bonhomia i competència ens feren apreciar aspectes que passen desapercebuts en una visita lliure. Be que coneguda Palma hom sempre troba motius per revisitar-la i saber-ne una mica més. Cap al migdia ens traslladàrem al Castell de Bellver on fórem rebuts per una nodrida agrupació folklòrica que presentà una àmplia selecció de ballets illencs. Al pati del castell ens feren la foto oficial.

Érem uns cent-cinquanta en total i de la cinquantena llarga d'entitats federades n'hi participaren poc més d'una vintena. Cal lamentar l'absència d'associacions que tenint voluntat d'esdevenir referents, decideixin abstenir-se d'assistir-hi. Nosaltres seguim creient en la validesa de l'ideari vigatà, el que va donar el tret de sortida a aquests encontres anyals, on es maldava per trobar un espai on reconèixer la conveniència d'aplegar voluntats, conciliar interessos, agermanar afeccions.

Era previst clausurar la Trobada amb el lliurament del fanalet a l'Associació mataronina, convocants de la vinent. Cap mataroní va assistir a la present, per la qual cosa el fanalet ha quedat dipositat a la Federació. Ben segur que el caràcter entranyable de lliurar el fanalet amb certa solemnitat, amb tot el que això connota, no és entès de la mateixa manera per tothom. El foc arrecerat en forma de fanalet esdevé l'arquetipus regenerador que ens vincula al compromís de mantenir el caliu, l'esperit, l'afecció, la passió. Els amics de Mallorca ens han donat mostres del fet que, malgrat les moltes adversitats a les que el pessebrisme està sotmès, tot és possible, hi ha un esperançat futur, i ho compartim. Els hi estem molt agraïts.